

Пояснювальна записка

Програму атестації здобувачів вищої освіти, яка складається з пояснювальної записки, переліку питань і завдань, вимог до рівня підготовки студентів, форми проведення екзамену, критеріїв оцінювання знань і вмінь та списку рекомендованої літератури розроблено для студентів спеціальності 012 – Дошкільна освіта за освітньою програмою - дошкільна та початкова освіта.

Комплексний державний екзамен за фахом дошкільна освіта повинен визначати рівень засвоєння студентами матеріалів дисциплін, активно використовувати набуті знання у своїй професійній діяльності.

Метою і завданням державного іспиту за професійним спрямуванням є виявити рівень знань та ступінь підготовленості випускників з дошкільної педагогіки та початкової освіти та теоретичні знання випускників, розуміння ними педагогічних понять із різних розділів педагогіки, дошкільної педагогіки, методики викладання дошкільної педагогіки, уміння аналізувати і оцінювати педагогічні ситуації, застосовувати набуті знання на практиці.

Порядок проведення іспиту визначається Положенням про організацію освітнього процесу у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького. Студенти отримують індивідуальні екзаменаційні білети і впродовж 30 хв. готуються. Після закінчення встановленого терміну Екзаменаційна комісія з питань атестації здобувачів вищої освіти по черзі заслуховує відповіді студентів на питання які зазначені в білеті. По закінченню відповідей студентів всієї групи голова комісії сповіщає про результати.

Перелік питань охоплюють основні дисципліни з циклу професійної підготовки, що підтверджують освітній ступінь магістра. До дисциплін циклу професійної підготовки належать: Теоретичні та методичні основи викладання курсу «Методика проведення заняття з народознавства у ЗДО»; Основи

уявлень»; Технології навчання дисциплін оздоровчого та валеологічного циклу; Планування та організація освітнього процесу ЗДО; Організація та керівництво методичною роботою в дошкільній освіті; Теоретичні та методичні основи викладання дошкільної лінгводидактики; а також дисципліни за відповідною освітньою програмою: Методика навчання «Інформатична освітня галузь»; Методика навчання «Соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі»; Методика навчання «Мистецької освітньої галузі»; Методика навчання «Мовно-літературної освітньої галузі»; Методика навчання «Природничої освітньої галузі»; Методика навчання письма.

Перелік питань і завдань

На комплексний кваліфікаційний іспит з фаху виносяться такі питання:

Теоретичні питання

1. Назвіть принципи і педагогічні умови викладання дисциплін художньо-естетичного розвитку дошкільника.
2. Охарактеризуйте основні етапи проведення наукових досліджень.
3. Назвіть педагогічні вимоги до проведення лекційних та лабораторних занять у вищій школі.
4. Дайте визначення поняттям «педагогічна культура» та «педагогічна майстерність» викладача закладу вищої освіти.
5. Охарактеризуйте мотиви навчання студентів у закладі вищої освіти.
6. Назвіть санітарно-гігієнічні вимоги до застосування інформаційних комп'ютерних технологій в закладі дошкільної освіти.
7. Опишіть традиційні та інноваційні форми організації навчання у закладі вищої освіти.
8. Конкретизуйте особливості застосування музейної педагогіки у викладанні дисциплін художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку.
9. Розкрийте структуру та особливості навчального процесу у вищій школі.
10. Назвіть основні етапи підготовки та написання курсових та дипломних робіт.
11. Опишіть особливості застосування інфографіки під час лекції у вищій школі.
12. Дайте визначення поняття «методологія» та «методика наукових досліджень».

13. Назвіть структурні компоненти дидактичних ігор, охарактеризуйте їх. 14. Дайте визначення поняття «компетентність». Які компетентності представлені в Концепції Нової української школи?
15. Назвіть критерії якості навчання у закладі вищої освіти. 16. Охарактеризуйте зміст комунікативної компетентності дитини дошкільного віку.
17. Охарактеризуйте форми організації наукової роботи студентів у ЗВО. 18. Охарактеризуйте суть експерименту та мету його проведення. 19. Назвіть види наукових досліджень, коротко охарактеризуйте їх. 20. Вкажіть групу методів навчання, які належать до словесних методів, охарактеризуйте їх.
21. Запропонуйте практичні рекомендації до складання презентації під час проведення лекції у вищій школі.
22. Назвіть види лекцій у вищій школі, охарактеризуйте одну з них. 23. Охарактеризуйте традиційні форми співпраці закладів дошкільної освіти з родинами.
24. Опишіть види планування у закладі дошкільної освіти.
25. Охарактеризуйте особливості організації освітнього середовища у ЗДО. 26. Назвіть види практичних занять у вищій школі, одне з них охарактеризуйте.
27. Дайте визначення поняттям «співпраця», «співробітництво», «взаємодія». 28. Охарактеризуйте методику формування уявлень про форму предметів у дітей різного дошкільного віку.
29. Дайте визначення поняття соціально–комунікативної компетентності. 30. Назвіть професійні компетентності вихователя закладу дошкільної освіти та проаналізуйте їх.

Практичні завдання

1. Наведіть приклад фрагменту лекції з використанням ІКТ. 2. Охарактеризуйте практичні методи навчання під час ознайомлення дітей дошкільного віку з навколишнім світом. Складіть фрагмент заняття з використанням одного з методів.
3. Складіть конспект практичного заняття у вищій школі з використанням методу «Шість капелюхів»
4. Наведіть приклад фрагменту лабораторного заняття у вищій школі. 5. Складіть пам'ятку для батьків на тему: «Безпека дитини в мережі Інтернет».
- 4
6. Наведіть приклад ігор з правилами в організації освітнього процесу закладу дошкільної освіти.
7. Складіть фрагмент практичного заняття у вищій школі з використанням сторітеллінгу.

8. Складіть фрагмент практичного заняття, використовуючи метод «Займи позицію».
9. Охарактеризуйте комплексне заняття з розвитку мовлення.
10. Складіть фрагмент практичного заняття у вищій школі, використовуючи метод «Асоціативний куш».
11. Складіть фрагмент заняття для дітей старшого дошкільного віку з використанням мнемотехніки.
12. Назвіть авторські програми розвитку виховання та навчання дітей дошкільного віку. Проаналізуйте одну з них.
13. Проаналізуйте зміст математичного розвитку дошкільників в основних програмах дошкільної освіти «Впевнений старт», «Українське довкілля».
14. Складіть фрагмент лекційного заняття у вищій школі з використанням кубика Блума.
15. Наведіть приклад фрагменту заняття з розвитку мовлення з використанням мнемо- таблиць для дітей середнього дошкільного віку.

На комплексний кваліфікаційний іспит з дисциплін початкової освіти виносяться такі питання:

Теоретичні питання

1. Охарактеризуйте особливості використання інтерактивних технологій на уроках «Я досліджую світ» в початковій школі.
 2. Назвіть умови навчання правильного і каліграфічного письма.
 3. Назвіть та охарактеризуйте етапи роботи над твором у початковій школі.
 4. Охарактеризуйте методи навчання молодших школярів.
 5. Поясніть особливості організації куточка живої природи в початковій школі.
 6. Назвіть основні елементи літер та прокоментуйте їх написання.
 7. Назвіть чинники розвитку емоційного інтелекту молодших школярів.
 8. На прикладах слів *предужий*, *сніжок*, *гора*, *під'їзд* охарактеризуйте роботу над поняттями: закінчення, корінь, префікс, суфікс.
 9. Опишіть сучасні форми організації уроків «Я досліджую світ» відповідно до Концепції Нової української школи.
 10. Окресліть сутність народознавства та його значення щодо формування світоглядних уявлень молодших школярів.
- 5
11. Дайте визначення поняттю «емоційний інтелект». Назвіть складові емоційного інтелекту.
 12. Охарактеризуйте роботу над переказами у початковій школі.
 13. Опишіть

- особливості змісту виховання молодших школярів. 14. Назвіть змістові лінії, які входять до мовно-літературної освітньої галузі. 15. Розкрийте специфіку використання ігор на уроках «Я досліджую світ» в початковій школі.
16. Охарактеризуйте лексичні вправи у початковій школі за дидактичною метою, характером розумових операцій, ступенем самостійності та способом виконання.
17. Назвіть періоди навчання письма в початковій школі, коротко опишіть кожний.
18. Окресліть основні етапи щодо методики написання детального переказу у початковій школі.
19. Розкрийте особливості формування природничих понять у дітей молодшого шкільного віку.
20. Опишіть особливості змісту виховання молодших школярів. 21. Розкрийте особливості впровадження елементів дитячого фольклору в освітній процес у початковій школі.
22. З'ясуйте роль інноваційних технологій у побудові зв'язних текстів у початковій школі (асоціативний куш, сенкан та інші).
23. Розкрийте особливості використання засобів етнопедагогіки на уроках у початкових класах.
24. Схарактеризуйте етапи формування у молодших школярів уміння працювати з підручником.
25. Опишіть специфіку моніторингу якості навчальних досягнень молодших школярів.
26. Розкрийте сутність поняття морфології та системи вивчення морфемної будови слова у початкових класах.
27. Схарактеризуйте методичні особливості валеологічного супроводу уроків у початковій школі.
28. Розкрийте особливості застосування технологій проектування на інтергованих уроках «Я досліджую світ» в початковій школі. 29. Схарактеризуйте дидактичні умови розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи.
30. Розкрити особливості ігрової діяльності молодших школярів у групі продовженого дня.
31. Схарактеризуйте зміст та основні напрями позакласної роботи з молодшими школярами.
- 6
32. Поясніть методику проведення дослідів під час ознайомлення дітей молодшого шкільного віку з властивостями об'єктів навколишнього світу. 33.

- Окресліть основні етапи щодо методики стислого переказу у початковій школі.
34. Розкрийте роль інтеграції у формуванні природничої компетенції дітей молодшого шкільного віку.
35. Розкрийте особливості застосування технологій проектування на інтергованих уроках «Я досліджую світ» в початковій школі. 36.
- Схарактеризуйте педагогічні умови використання народознавчого матеріалу у початковій школі.
37. Охарактеризуйте роль географічного майданчика, метеомайданчика, екологічної стежини в опануванні учнями початкової школи природничої компетентності.
38. Обґрунтуйте методику формування валеологічних знань в системі фізичного виховання учнів початкових класів.
39. Вкажіть на особливості формування монологічного мовлення молодших школярів.
40. Схарактеризуйте особливості національно-патріотичного виховання молодших школярів.

Практичні завдання

1. Наведіть приклади використання методичної системи «Щоденні 5» під час навчання мовленнєвих навичок.
 2. Наведіть приклади використання методичної системи «Щоденні 3» під час навчання математичних навичок.
 3. Вкажіть на особливості роботи над вибіркоким переказом у початковій школі. Складіть фрагмент уроку з використанням ланцюжкового переказу для 3 класу.
 4. Складіть ранкову зустріч на тему «Я школяр».
 5. Назвіть з яких елементів складається маленька рядкова літера «д» (де). Прокоментуйте її написання.
 6. Запропонуйте рутини, які можна застосовувати під час ранкового кола на тему «Мої друзі»
 7. Складіть дидактичну гру до вивчення теми «Зимові свята» у 1 класі. 8. Складіть фрагменту уроку з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» за темою «Ми – українці. Ми - європейці» у 2 класі.
 9. Запропонуйте фізкультхвилинку до теми тижня «Спорт».
 10. Назвіть з яких елементів складається маленька рядкова літера «у». Прокоментуйте її написання.
- 7
11. Назвіть з яких елементів складається маленька рядкова літера «м» (ем). Прокоментуйте її написання.

12. Складіть фрагмент уроку з математики на тему «Склад числа 10». 13. Назвіть основні чотири компоненти ранової зустрічі в Новій українській школі. Продемонструйте один з них.
14. Назвіть, з яких елементів складається маленька рядкова літера «з» (зе). Прокоментуйте її написання.
15. Складіть фрагмент інтегрованого уроку з читання та малювання у 2 класі. 16. Назвіть з яких елементів складається маленька рядкова літера «ш» (ша). Прокоментуйте її написання.
17. Охарактеризувати кубики Рорі як ефективний інструмент розвитку фантазії. Розробіть фрагмент уроку з використанням кубиків Рорі. (математика та мистецтво).
18. Розробити фрагмент інтегрованого уроку з природознавства і мистецтва. 19. Назвіть та охарактеризуйте етапи роботи над твором у початковій школі. Розробіть фрагмент уроку з використанням одного з етапів.
20. Розкрийте сутність використання інтерактивних методів навчання на уроках в початковій школі. Наведіть приклад використання таких методів на уроках «Я досліджую світ».

Вимоги до рівня підготовки студентів

Студенти, які проходять атестацію здобувачів вищої освіти зі спеціальності 012-Дошкільна освіта за освітньою програмою Дошкільна та початкова освіта, повинні **знати**:

- законодавчу базу щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування дошкільної та вищої освіти в Україні;
- нормативно-правові документи, що регламентують діяльність дошкільних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл; напрями діяльності педагога, його функціональні обов'язки; права та обов'язки суб'єктів освітнього процесу; обсяг і функції роботи організатора дошкільної/початкової освіти; принципи адміністрування та управління; умови і передумови функціонування закладів дошкільної та початкової освіти;
- традиційні та інноваційні технології організації і проведення методичної роботи в ЗДО;
- сучасні тенденції, закономірності розвитку технологій, методики педагогічних дисциплін;
- Знати сутність процесу виховання, зміст виховання, основні концепції виховання, новітні технології виховання, принципи, методи, форми організації

діяльності

–

уміти:

- використовувати інформаційно–комунікаційні та комп'ютерні технології для вирішення стандартних та нестандартних завдань професійної діяльності; – досліджувати інформацію: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати та систематизувати;
- грамотно розробляти матеріали різних режимних моментів виховних заходів, навчальних занять та їх застосовувати при навчальній, виховній, викладацькій роботі відповідно до вимог дошкільної та початкової освіти, вищої школи;
- координувати роботу з батьками, проводити різні заходи, що стосуються фаху

Форма проведення екзамену.

Зміст і структура екзаменаційних білетів за професійним спрямуванням

Для перевірки теоретичної і практичної підготовки студентів державний екзамен проводиться за білетами, складеними у повній відповідності до навчальної програми і даного документу.

Екзаменаційні білети складаються з 2-х частин: двох теоретичних питань та одного практичного.

На підготовку білета для першого студента на екзамені відводиться 30 хвилин

Критерії оцінювання знань і вмінь

Екзаменаційний білет складається з трьох питань. Теоретичні питання оцінюються кожне в 30 балів, практичне – 40 балів, які потім сумуються. Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок студента встановлюється за 100-бальною шкалою із подальшим переведенням її у чотирибальну шкалу оцінок («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

<i>Оцінка за університетською шкалою оцінювання</i>	<i>Оцінка за національною шкалою оцінювання</i>	<i>Оцінка за ECTS</i>	<i>Критерії визначення оцінки</i>
90 – 100	відмінно	A	Студент виконав усі завдання письмової роботи. Надав ґрунтовні відповіді, продемонструвавши глибоке знання програмного матеріалу й проблематики теми, вміло використовував дефініції та фахову термінологію.
82 – 89	добре	B	Студент виконав усі завдання письмової роботи. Надав ґрунтовні відповіді, продемонструвавши достатні знання програмного матеріалу й проблематики теми, вміло використовував дефініції та фахову термінологію.
75 – 81		C	Студент загалом виконав завдання письмової роботи. Надав достатні відповіді, продемонструвавши володіння значною частиною програмного матеріалу та окремою проблематикою теми, при використанні дефініцій і фахової термінології припускався окремих помилок.
68 – 74	задовільно	D	Студент виконав більше половини завдань письмової роботи. Надав достатні відповіді, продемонструвавши володіння частиною програмного матеріалу та окремою проблематикою теми, при використанні дефініцій і фахової термінології припускався значних помилок.
60 – 67		E	Студент виконав половину завдань письмової роботи. Надав достатні відповіді, продемонструвавши фрагментарне володіння програмним матеріалом і незнанням проблематики теми, при використанні дефініцій і фахової термінології припускався значних помилок.
35 – 59	незадовільно	FX	Студент виконав менше половини завдань письмової роботи. Надані відповіді свідчать про фрагментарні знання курсу та невміння викласти логічно програмний матеріал.
1 – 34		F	Студент не виконав письмової роботи.

Список рекомендованої літератури

1. Андрущенко В. Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів ХХІ століття / В. Андрущенко, В. Бондар. – Вища освіта України. – 2009. – №3. – С. 90-96.
 2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2-х кн. / І. Д. Бех. – К., 2003. 3. Богуш А. М. Дитинство: погляд сьогодні / А. М. Богуш // Виховання і культура. – 2003. – №1–2. – С.4–10.
 4. Богуш А. М. Методика розвитку рідної мови та ознайомлення з навколишнім у дитячому закладі / А. М. Богуш. – К. : Вища школа. – 2012. – 413 с.
 5. Бородич А. М. Методика развития речи детей / А. М. Бородич. – М. : Просвещение, 2010. – 254 с.
 6. Буре Р. С. Готовим детей к школе / Р. С. Буре. – М. : Просвещение, 2007. – 96 с.
 7. Бурова А. Планування освітнього процесу в сучасному дошкільному закладі / А. Бурова, О. Долина, О. Низковська // Дошкільне виховання. – 2002. – № 11.
 8. Веретенникова С. О. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою / С. О. Веретенникова. – К. : Вища школа, 2009. – 248 с.
 9. Ветлугина Н. А. Музыкальное воспитание в детском саду / Н. А. Ветлугина. – М. : Просвещение, 2010. – 240 с.
 10. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / [за редакцією В.Г. Кременя]. – Тернопіль. – Богдан, 2004. – 384 с.
 11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. –
- 11
- Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
12. Воспитание и обучение детей раннего возраста / Под ред. Л. Н. Павловой. – М. : Просвещение, 2012. – 176 с.
 13. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.:

Либідь, 1997. – 376 с.

14. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття) // Освіта. – 2010. – Грудень. – С. 44-46.

15. Дидактические игры и занятия с детьми раннего возраста / Под ред. С. Л. Новосёловой. – М. : Просвещение, 2011. – 144 с.

16. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

17. Загальна психологія / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця : Нова Книга, 2010. – 704с.

18. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднічук та ін. – Київ : Либідь, 2005. – 464 с.

19. Закон України «Про дошкільну освіту». – К.: ред. журн. «Дошкільне виховання», 2001. – 56 с.

20. Закон України «Про освіту» від 20 травня 2008 року № 290-VI. (71) 21.

Зязюн І. А. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу / І. А. Зязюн //Рідна школа. – 2000. – № 3. – С. 18–25.

22. Козлова С. А. Дошкільная педагогіка / С. А. Козлова, Т. А. Куликова. – М.: Академия, 2000. – 414 с.

23. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науково методичний посібник / Наук. ред. О.Кононко. – К.: ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. – 249 с.

24. Кремень В. Г. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / В. Г. Кремень, С. М. Ніколаєнко, М. Ф. Степко та ін. – К.: Знання, 2005. – 327 с. 25. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації / В. Г. Кремень (Факти, роздуми, перспективи). – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

26. Леушина А. М. Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста: Учебное пособие для студентов пед. ин-тов по спец. «Дошкільная педагогіка и психология» / А. М. Леушина. –

М. : Просвещение, 2010. – 368 с.

27. Логинова В. И. Дошкольная педагогика / Под ред. В. И. Логиновой, П. С. Саморуковой. – М. : Просвещение, 2008. – 270 с.

28. Метлов Н. А. Музыка – детям: Пособие для воспитателя и муз руководителя дет. сада / Сост. С. И. Чешева, А. П. Николаичева. – М. : Просвещение, 2005. – 144 с.

29. Методика музыкального воспитания в детском саду: Учебник для уч-ся педучилищ по спец. «Дошкольное воспитание» / Н. А. Ветлугина и др.; Под ред. Н. А. Ветлугиной. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 2011. – 271 с. 30.

Методика обучения изобразительной деятельности и конструирования /

Под ред. Т. С. Комаровой. – М. : Просвещение, 2011. – 262 с. 31. Методичні рекомендації до програми виховання дітей дошкільного віку “Малятко”. – К. : СП “СВЕНАС”, 2010. – 253 с.

32. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / О.С. Падалка, В.І. Юченко; за заг. ред. О.Г. Мороза. – К.: НПУ, 2006. – 206 с.

33. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. / В.М. Нагаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

34. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року №347/2002 // Дошкільне виховання. – 2002. – № 7. 35. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.

36. Ніколаєнко С.М. Стратегія розвитку освіти України: початок ХХІ століття / С.М. Ніколаєнко. – К.: Знання, 2006. – 253 с.

37. Огнев'юк В.О. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / В. О. Огнев'юк. – К. : СП «СВЕНАС», 2013. – 498 с. 38. Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособие. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 544 с.

39. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К., 2006. – 315 с.

40. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: пактикум / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська. – К. : Видавничий «Дім Слово», 2004. – 352 с. 41. Развитие речи детей дошкольного возраста / Под ред. Ф. А. Сохиной. – М. : Просвещение, 2010. – 222 с.
42. Рогальська Н.В. Розвиток надбань української народної педагогіки та їх використання в сучасному дошкільному закладі / Н. В. Рогальська. – К. : Міленіум. – 2005.
43. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи: Навч. посіб. / В.О. Салов. – Дніпропетровськ: Національна гірнича академія України, 2003. – 183 с. 44. Скиданова Л. Я. Декоративне малювання та аплікація в дитячому садку / Л. Я. Скиданова, Л. И. Сірченко. – К.: Рад. школа, 2012. – 143 с. 45. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М.М. Фіцула. – К.: "Академвидав – 352. – 2006" с.

МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бабій Н. М. Упровадження базового компонента дошкільної освіти / Н. М. Бабій. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 136 с.
2. Березіна О. М. «Грайлик»: Програма з організації театралізованої діяльності в ДНЗ / О. М. Березіна. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 56 с. 3. Білан О. І. Планування освітньо-виховної роботи з дітьми молодшого дошкільного віку за програмою «Українське дошкілля» / О. І. Білан. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 192 с.
4. Білан О. І. Планування освітньо-виховної роботи з дітьми старшого дошкільного віку за програмою «Українське дошкілля» / О. І. Білан. – Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 87 с.
5. Богуш А. М. «Світ дитинства». Комплексна програма для дошкільних навчальних закладів / А. М. Богуш. – Тернопіль : Мандрівець, 2016. – 200 с. 6. Борщ Р. М. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» / Р. М. Борщ. – Тернопіль : Мандрівець,

2013. – 72 с.

7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с
8. Жебровський Б. М. «Впевнений старт»: Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку / Б. М. Жебровський. – Тернопіль : Мандрівець, 2012. – 104 с.
9. Зайцева Т.Ю. Діяльність дошкільного навчального закладу в режимі інноваційного розвитку : посібник на допомогу працівникам дошкільних навчальних закладів/ Т. Зайцева, Н. Юрчик. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 328 с.
10. Калуська Л. В. Соняшник. Комплексна програма розвитку і виховання дітей раннього віку/ Л. В. Калуська. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 88 с. 11. Лохвицька Л. В. Програма з морального виховання дітей дошкільного віку «Скарбниця моралі» / Л. В. Лохвицька. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 128 с.
12. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати» / Л. В. Лохвицька. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 120 с.
13. Манилюк Ю.С. Керівництво дошкільним навчальним закладом / Ю. С. Манилюк. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 168 с.
14. Мякушко О. І. «Довкілля і розвиток мовлення»: Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю / О. І. Мякушко. – Тернопіль : Мандрівець, 2015. – 124 с.
15. Омеляненко Н. В. Діловий щоденник вихователя-методиста ДНЗ / Н. В. Омеляненко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 32 с.
16. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка / Т. І. Поніманська. – К. : Академвидав, 2006. – 455 с.
17. Сучасні п'ятирічні діти: проблеми та особливості розвитку : програма Всеукраїнської конференції. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 88 с. 18. Тимовський О. А. «Дитина у світі дорожнього руху»: Програма з формування основ безпечної поведінки дітей дошкільного віку під час дорожнього

руху / О. А. Тимовський. – Тернопіль : Мандрівець, 2016. – 32 с. 19. Химинець В.
«Інновації в довкіллі»: Програми, технології, проекти. / В. Химинець. –
Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 376 с.

